

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 518/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Dudíťa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného FELŠÖCI & Partners, s.r.o. Bajkalská 31, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 36Up/672/2024 z 18. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Súčasne navrhuje odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobca SPP – distribúcia, a.s., sa návrhom podaným na okresnom súde domáhal podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) proti sťažovateľovi ako žalovanému (fyzickej osobe – nepodnikateľovi) zaplata sumy 11 174,11 eur s príslušenstvom na podklade údajného neoprávneného odberu plynu. Súd návrhu žalobcu vyhovel a platobným rozkazom z 22. apríla 2024 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11 174,11 eur s príslušenstvom, ako aj nahradiť mu trovy konania.

3. Proti platobnému rozkazu podal sťažovateľ prostredníctvom advokáta 28. apríla 2024 odpor obsiahnutý priamo v elektronickej autorizovanej správe odoslanej z elektronickej schránky

sťažovateľa prostredníctvom „Všeobecnej agendy“ Ústredného portálu verejnej správy (ÚPVS), ktorý náležite a rozsiahlo odôvodnil, a to najmä popieraním nároku žalobcu a tým, že návrh nebol preukázaný, a preto neboli splnené podmienky na zaviazanie sťažovateľa na zaplatenie uplatnenej pohľadávky. Dňa 17. júla 2024 bol okresnému súdu doručený aj odpor sťažovateľa proti platobnému rozkazu v listinnej podobe (daný na poštovú prepravu 16. júla 2024).

4. Uznesením sp. zn. 36Up/672/2024 z 13. augusta 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom okresný súd odmietol elektronický odpor sťažovateľa doručený okresnému súdu 28. apríla 2024 podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní ako nepodaný na predpísanom elektronickom formulári (výrok I) a odmietol aj listinný odpor sťažovateľa doručený okresnému súdu 16. júla 2024 podľa § 12 ods. 1 písm. b) zákona o upomínacom konaní ako oneskorene podaný (výrok II). Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ bol v platobnom rozkaze dostatočne poučený o tom, že v prípade, ak sa odpor proti platobnému rozkazu podáva elektronicky, je potrebné podať ho prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, pričom všetky potrebné tlačivá a formuláre sú zverejnené na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. K samotnému podaniu odporu síce došlo elektronickými prostriedkami, avšak nie na tlačive označenom ako „Upomínacie konanie – odpor proti platobnému rozkazu Okresnému súdu Banská Bystrica“, ale iba ako podanie prostredníctvom všeobecnej agendy bez akéhokoľvek formulára. Pokiaľ ide o listinný odpor, zákonná lehota na podanie odporu plynula do 13. mája 2024 (vrátane), a teda tento odpor nebolo možné považovať za podaný včas.

5. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, považujúc ho za zmätočné, ústavne neudržateľné a porušujúce jeho právo na spravodlivé súdne konanie, zároveň namietajúc, že v tejto veci nemal byť platobný rozkaz vôbec vydaný pre nesplnenie zákonných podmienok.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 36Up/672/2024 z 18. septembra 2024 sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Okresný súd poukazoval na to, že problematika upomínacieho konania bola už viackrát posudzovaná ústavným súdom, ktorý vo svojich rozhodnutiach dospel k záveru, že odmietnutie odporu proti platobnému rozkazu podanému v elektronickej podobe, avšak inak ako na predpísanom elektronickom formulári, nevedie k porušeniu základných práv.

8. Sťažovateľ sa domnieva, že závery týchto rozhodnutí nemožno aplikovať na jeho prípad, a to najmä z dôvodu jeho osobitosti, keď sa žalobca vo veci samej domáha nároku za údajný neoprávnený odber plynu zo spotrebiteľského vzťahu (žalobca je podnikateľ – prevádzkovateľ distribučnej siete a sťažovateľ ako žalovaný je fyzickou osobou, ktorá sa mala odpustiť neoprávneného odberu plynu z meradla namontovaného žalobcom, ktoré nemalo byť zabezpečené plombami), čo je v rozpore s § 3 ods. 6 písm. c) a f) zákona o upomínacom konaní, v zmysle ktorého návrh nie je prípustný, ak sa uplatňuje nárok na zaplatenie tovaru alebo služby zo spotrebiteľskej zmluvy alebo z iných zmluvných dokumentov súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou, ktoré ešte neboli dodané alebo poskytnuté, alebo ide o nárok, ktorý je v zjavnom rozpore s právnymi predpismi.

9. Je tak nepochybné, že medzi stranami ide o spotrebiteľský vzťah a k dodaniu služby nedošlo. Nárok uplatňovaný žalobcom mal byť vyňatý z možnosti jeho uplatnenia v upomínacom konaní, t. j. v upomínacom konaní je neprípustný a ako neprípustný ho mal po doručení návrhu posúdiť aj okresný súd, a teda podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o upomínacom konaní odmietnuť.

10. Ak okresný súd v tomto upomínacom konaní zaviazal sťažovateľa na zaplatenie nároku zo spotrebiteľského vzťahu a sťažovateľovi bola len z dôvodu nedodržania predpísanej formy jeho obrana vo forme odporu proti platobnému rozkazu odopretá, došlo k takému závažnému stavu, ktorý má rovnaký charakter ako justičný omyl.

11. Odhliadnuc od uvedeného, ak okresný súd v tejto veci vydal platobný rozkaz, musel byť presvedčený, že uplatnený nárok žalobcu splnil podmienku podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona o upomínacom konaní, teda že ho bolo možné „odôvodnene predpokladať“. Podľa názoru sťažovateľa túto podmienku žalobca nespĺnil, pretože jeho nárok nebol daný ani dôvodný.

12. Bolo tak vážnym zásahom do práv sťažovateľa, ak okresný súd len formálne vyhodnotil splnenie podmienok na vydanie platobného rozkazu (v podstate stačí predložiť súdu v upomínacom konaní čokoľvek a súd platobný rozkaz vydá) a na druhej strane len formálne posúdil nesplnenie podmienok na podanie odporu.

13. Sťažovateľ proti prejednaniu tejto špecifickej veci náhrady škody v upomínacom konaní (v smere nepriznania obrany sťažovateľa ako žalovaného len pre nesplnenie podmienky použitia formulára na podanie odporu elektronickou formou) tiež namietal, že došlo k porušeniu:

- čl. 2 ods. 3 ústavy ako možnosti konať to, čo nie je zákonom zakázané. V tejto súvislosti sa okresný súd dopustil ústavne nesúladného výkladu príslušných ustanovení zákona o upomínacom konaní, nerešpektujúc okolnosť, že odpor proti platobnému rozkazu bol podaný sťažovateľom spôsobom, ktorý nie je zakázaný,
- § 125 Civilného sporového poriadku, čo sa týka formy, ktorou je možné uskutočniť podanie na súde, v spojení s čl. 46 ods. 2 ústavy o nemožnosti vylúčenia preskúmania rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd z právomoci súdu,
- rovnosti zbraní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy zvýhodnením žalobcu podaním návrhu formou upomínacieho konania a vystavením sťažovateľa vzniku procesnej pasce, ak odpor nepodá spôsobom podľa zákona o upomínacom konaní, v tej súvislosti neakceptovaním odporu podaného inak ako na predpísanom formulári, čo spôsobuje zvýhodnenie jednej sporovej strany,
- práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neuskutočnením riadneho súdneho konania po vykonanom dokazovaní a neprejednaní vecnej stránky veci,
- proporcionality uprednostnením záujmu zrýchliť konanie nad záujmom vecného prerokovania sporu,
- dvojinštančnosti konania a práva na verejné prerokovanie veci v prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ ide o vyššieho súdneho úradníka a sudcu toho istého súdu, keď je prinajmenšom otázne, či sú ako zamestnanci rovnakého pracoviska vzájomne nezávislí a nestranní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením okresného súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí odporu proti platobnému rozkazu, na základe ktorého bol zaviazaný k povinnosti zaplatiť žalobcovi uplatnený nárok z titulu neoprávneného odberu plynu. Sťažovateľ predovšetkým nesúhlasí s prílišným formalizmom uplatneným okresným súdom vo vzťahu k posudzovaniu formálnych podmienok spojených s podaním odporu elektronicky, avšak na nesprávnom formulári, ktorý bol následne podaný aj listinne. Sťažovateľ považuje okresným súdom aplikovaný výklad dotknutých ustanovení zákona o upomínacom konaní za priečiaci sa účelu zákona, a preto ústavne neudržateľný. V dôsledku uvedeného postupu okresného súdu sťažovateľom obsiahlo odôvodnený odpor proti platobnému rozkazu (ktorý nemal byť pre rozpor s zákonom o upomínacom konaní vôbec vydaný) nebol materiálne preskúmaný, čím sťažovateľ stratil akúkoľvek možnosť sa účinne brániť v súdnom konaní.

15. Problematikou používania elektronických formulárov v upomínacom konaní (tak ako to napokon konštatoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia aj okresný súd) sa ústavný súd už opakovane zaoberal vo viacerých svojich rozhodnutiach, v ktorých dospel k záveru, že odmietnutie odporu proti platobnému rozkazu podanému v elektronickej podobe, avšak inak ako na vopred predpísanom elektronickej formulári, nevedie k porušeniu základných práv žalovaného (pozri napr. IV. ÚS 369/2020, I. ÚS 472/2020, I. ÚS 479/2020, I. ÚS 572/2020, IV. ÚS 192/2021, III. ÚS 608/2021, I. ÚS 141/2021, IV. ÚS 208/2021). Od tohto ustáleného záveru sa ústavný súd nemá dôvod odchyliť ani v prejednávanej veci sťažovateľa napriek sťažovateľom deklarovanej odlišnosti jeho právnej veci spočívajúcej v tvrdení o neprípustnosti vydania samotného platobného rozkazu vzhľadom na spotrebiteľský charakter uplatneného nároku žalobcu a jeho tvrdenú neodôvodnenosť, ktorú ústavný súd ako relevantnú neposúdil.

16. V danom prípade okresný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľom podaného odporu neboli splnené podmienky podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, keďže sťažovateľ podal odpor elektronicky do elektronickej schránky okresného súdu, avšak nepoužil na to výslovne určený elektronický formulár, čo súčasne určuje súdu povinnosť taký odpor odmietnuť bez meritórneho preskúmania. Argumentácia sťažovateľa o možnosti zvoliť si akúkoľvek elektronickej formu odporu je tak irelevantná, poukazujúc aj na samotné jasné a zrozumiteľné poučenie formulované priamo v platobnom rozkaze. Okresný súd odmietol aj argumentáciu sťažovateľa o porušení zásady „rovnosti zbraní“, keďže zákon o upomínacom konaní platí pre obe procesné strany rovnako, v samotnej podstate v prospech žalovaného, ktorý si na rozdiel od žalobcu môže zvoliť, či podá odpor elektronicky (musí tak potom urobiť na určenom elektronickej formulári) alebo písomne (v zákonom určenej lehote), čo je súdmi všeobecne akceptované a zákonom predpokladané. Je na žalovanom, resp. jeho právnom zástupcovi, akú formu podania odporu zvolí, musí tak urobiť včas a zákonom predpokladaným spôsobom.

17. K námietke sťažovateľa, že platobný rozkaz nemal byť vôbec vydaný, okresný súd poukázal na predpokladanú odôvodnenosť uplatneného nároku žalobcu, ktorá viedla k vydaniu platobného rozkazu a ktorá mohla byť meritórne posúdená len na základe formálne správne podaného odporu sťažovateľa, čo sa pre nesplnenie nevyhnutných formálnych náležitostí (ktorých posúdenie

predchádza vecnému prieskumu) nemohlo uskutočniť a za čo nesie procesnú zodpovednosť predovšetkým sťažovateľ ako žalovaný, ktorý nedostatky elektronického podania neodstránil ani listinne podaným odporom, ktorý podal oneskorene.

18. Námietky sťažovateľa o porušení dvojinštančnosti konania vychádzajúce zo spochybňovanej nestrannosti vyššieho súdneho úradníka a sudcu, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku, boli okresným súdom posúdené ako hypotetické, keďže sťažovateľ nekonkretizoval žiadne ďalšie námietky podporujúce jeho tvrdenia o ich zaujatosti.

19. Ústavný súd po preskúmaní námietok obsiahnutých v ústavnej sťažnosti, ktoré sú obsahovo obdobné s námietkami, ktoré sťažovateľ predniesol vo svojej sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu, konštatuje, že okresný súd konal v súlade s platnou právnou úpravou.

20. Tak, ako to vyplýva z dôvodovej správy k zákonu o upomínacom konaní, koncepcia zákona vychádza z elektronického systému podávania návrhov formou štandardizovaných elektronických formulárov zverejnených na webovom sídle ministerstva. Formuláre majú štruktúrovanú podobu, ktorá umožňuje ich automatické spracovanie informačným systémom na súde, čo má výrazný vplyv na urýchlenie konania. Uvedené platí aj pre možnosť podania odporu elektronicky prostredníctvom na to určeného formulára, k čomu pre žalovaného v upomínacom konaní zákonodarca stanovil alternatívnu možnosť podania odporu v listinnej podobe. Z ústavnoprávneho hľadiska je teda podstatné, že ak sťažovateľovi nebolo napriek poučeniu úplne zrejmé, ktorý elektronický formulár má použiť, resp. pre obmedzené technologické znalosti či neočakávané súkromné komplikácie, alebo vek jeho právneho zástupcu bola elektronická komunikácia obťažná, mohol využiť aj alternatívnu formu podania odporu v listinnej podobe, čo síce uskutočnil, avšak zjavne po uplynutí zákonnej lehoty, čím znemožnil vecný prieskum svojich námietok.

21. Ústavný súd preto uzatvára, že namietané rozhodnutie zodpovedá zmyslu a účelu použitých ustanovení zákona o upomínacom konaní, pričom ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa odopretia spravodlivosti v dôsledku formalistického prístupu okresného súdu pri posúdení splnenia podmienok na podanie odporu proti platobnému rozkazu vyžadovaných zákonom o upomínacom konaní. Ak totiž sťažovateľ napriek náležitému poučeniu (okrem iného) aj o spôsobe podania odporu proti platobnému rozkazu a taktiež o následkoch spojených s nepodaním odporu zákonom predpísaným spôsobom síce odpor proti platobnému rozkazu podal elektronickými prostriedkami, avšak nie prostredníctvom na to výslovne určeného elektronického formulára pre upomínacie konanie (čo napokon ani v ústavnej sťažnosti nepoprel, keď uviedol, že odpor podal na inom elektronickom formulári nachádzajúcom sa na portáli e-žaloby v sekcii „Všeobecná agenda“), nemohlo dôjsť k porušeniu ním uvedených základných práv. Nedodržaním prísne stanovených a vyžadovaných formálnych podmienok na podanie odporu sa preto sťažovateľ sám vystavil zákonnému následku v podobe odmietnutia odporu v súlade s citovaným § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní, ktorého aplikáciu a výklad považuje ústavný súd za korektný a ústavne udržateľný. V takom prípade už okresný súd nemal povinnosť (bolo by to nadbytočné) vysporiadať sa s podaným odporom z hľadiska relevantnosti v ňom uvedených námietok.

22. Ak sťažovateľ nesúhlasí s právnym záverom súdu, neznamená to, že tento k nemu dospel na základe neústavného výkladu zákonov. Závery okresného súdu sú logické a zrozumiteľné vo vzťahu k sťažnostnej argumentácii sťažovateľa. Okresný súd dostatočne jasne, zrozumiteľne,

reagujúc na všetky relevantné sťažnostné námietky, vysvetlil, z akých dôvodov v sťažovateľovom prípade dôvody na zamietnutie jeho sťažnosti boli naplnené.

23. Napokon ústavnosť § 12 ods. 1 písm. c) v spojení s § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní bola predmetom konania o súlade právnych predpisov, v ktorom ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 10/2023 z 24. januára 2024 návrhu okresného súdu na vyslovenie nesúladu predmetných ustanovení zákona o upomínacom konaní s čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyhoviel.

24. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

25. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa (vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti) špecifikovaných v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu